

NAŠA MOČ

Izhaja vsak petek.

Uredništvo
upravnništvo
Kopitarjeva
ulica št. 6.

Naročnina znaša:

celoletna . . . K 4.—
poluletna . . . „ 2.—
četrletna . . . „ 1.—
Posamezna št. „ 0.10

GLASILO SLOVENSKEGA DELAVSTVA.

Št. 47.

V Ljubljani, dne 17. oktobra 1912.

Leto VII.

Iz socialno-zavarovalnega pododseka.

Pododsek pridno zboruje po tri dni v tednu: v torek, sredo in četrtek. Dne 10. t. m. je že dovršil bolniško zavarovanje, torej dva važna oddelka: splošni del in bolniško zavarovanje. Preostajajo še trije: zavarovanje za starost in onemoglost, nezgodno zavarovanje in organizacija.

Sklenilo se je, da se pred starostnim zavarovanjem vzame v pretres nezgodno zavoljo tega, ker se sme upati, da se v treh dneh od 15.—17. to obdela. Starostno bi se ne moglo, ker tu pride še največ prepornih vprašanj na vrsto. Samo načeti pa ne kaže. Treba je namreč vpoštevati, da prvi teden državnega zbora, ki se prične dne 22. t. m., ne utegnejo poslanci takega dela.

Vse kaže, da bodo kapitalisti in veleindustrialsci napeli vse sile, da bi starostno zavarovanje preprečili. Na videz pravijo, da proti delavskemu zavarovanju nimajo nič, marveč samo proti temu, da bi se tudi samostojni kmetje in obrtniki zavarovali. Sami pa dobro vedo, da eno brez drugega ne gre. Nočejo plačati. K delavskemu zavarovanju bi morali prispevati; obenem pa dobro vedo, da bi breme državnega prispevka najbolj njih zadelo. Saj tudi drugače ni mogoče. Volk sit in koza cela — ne gre. Da bi se torej izognili novim bremenom, se že zdaj upirajo in bodo z vseni silami pritiskali na poslance, ki so količič odvisni od njih.

Boju se torej ne izognemo. Upamo pa, da bo zmagalo delavsko ljudstvo, ki svoje zahteve po starostnem zavarovanju ne bo več pustilo. Izmed vseh socialnih reči je ta najbolj živa in mora taka ostati, tako, da ne bo vlade, ki bi se ji upala nasprotovati.

Dozdaj kaže delo v pododseku, da pridemo do konca. Preko mrtvih točk, ki so kazale, da socialni demokratje ovržejo sedanji načrt, je že pot utrta. Čudno se nam le zdi, da je med njimi agitacija za starostno zavarovanje utihnila. Kar hočejo, za to znajo agitirati in razburkati javnost. Tega jim nihče ne utaji. Ali zdaj nočejo? Bodi karkoli, dolžnost naših somišljenikov,

da tembolj sami grejejo v javnosti zahtevo socialnega zavarovanja, je zdaj tem večja. Dunajski krščanski socialci so že začeli; pri vseh shodih z veliko odločnostjo poudarjajo nujno potrebo, da se to zavarovanje že izvrši. Tudi naše organizacije ne smejo spati. Če zdaj pade vladni načrt, bo pokopan za dolgo, za nedogleden čas. Že zavoljo tega je pa nujno potrebno, da se naš delavski list okrepi in učvrsti. V njem imajo delavci glasilo ja vse svoje zadeve. Zdaj pa lahko rečemo, da je v prvi vrsti potrebno za vojsko za socialno zavarovanje. Naj naši prijatelji ne prezro tega in naj že zdaj prično s krepko agitacijo za list, ki stoji od prvega začetka v tem boju v prvi vrsti. Da se bo slišal glas slovenskega delavca, ki zahteva starostne preskrbe, je treba glasila, ki da njegovemu glasu izraza.

Josip Gostinčar: Stavka v Vevčah.

Dne 11. t. m. je v vevški papirnici izbruhnila nenadoma delavska stavka. Vzrok temu koraku delavstva je besedolomstvo sedanjega ravnatelja. Vodstvo tovarne je nameravalo odsloviti več starejših delavcev, temu so se opravičeno delavci uprli in prišlo je do sporazuma v tem smislu, da bode vodstvo odslovilo štiri nazadnje sprejete delavce, ker je opustilo neki stroj. Delavstvo je bilo s tem zadovoljno. Toda vodstvo tovarne dogovora in lastne obljube ni držalo. V petek dne 11. t. m. je poklical ravnatelj v tovarno šest delavcev in jim naznanil, da misli odsloviti pet delavcev, in sicer tiste, ki si jih bo sam izbral. Tega besedolomstva si delavstvo ni moglo dopasti in je pričelo takoj stavkati. Za svoj besedolomski čin je naročil ravnatelj cel kordon žandarjev, katere mu je dalo na razpolago c. kr. okrajno glavarstvo. Na lice mesta je prišel tudi c. kr. komisar. Čemu vse to, ako je imel ravnatelj pošten namen izvršiti le to, kar je obljubil in s čemer je bilo delavstvo zadovoljno?

Toda ravnatelj svoje obljube ni nameraval izpolniti, zato je zahteval oboroženo silo, katero dobi kapitalizem tako lahko na razpolago. Kake namene je imelo vodstvo tovarne,

se razvidi tudi iz tega, da je že v naprej odklonilo vsako posredovanje. Toda namen, razbiti s silo solidarnost vevškega delavstva in metanje iz tovarne starih delavcev, se ni posrečilo, zgodilo se je ravno nasprotno: Vsi delavci, brez razlike so solidarni in hočejo izvojevati pravico in naj bode kar hoče. Delavstvo samo pa je tudi spregledalo, kam pripelje brezbržnost za organizacijo. Ta dejstva odvagata že sama po sebi žrtve štrajka. Delavstvo je poslalo osrednjemu vodstvu na Dunaj spomenico, v kateri pojasnjuje vzrok stavke in izjavlja, da je pripravljeno iti na delo, ako ostane vse pri starem in se zagotovi, da starih delavcev ne bodo metali na cesto. Pripomnimo še, da je okrajno glavarstvo takoj, ko se je sklenila stavka, odredilo nekako »izjemno stanje« po občinah okoliša mestne papirnice. Gostilne morajo biti zaprte ob 8. uri zvečer. Kordon žandarjev straži »mirno vest« ravnatelja. Vse to pa vpliva na prebivalstvo zelo neugodno. Čujejo se glasovi, da s temi naredbami oblasti vplivajo v prilog podjetništvu. Tako sodi ljudstvo.

Ob tej priliki pa se zopet jasno kaže pomanjkljivost naše zakonodaje glede delavskega varstva. Ko bi imeli zakonito uvedene tarifne pogodbe in kar je z njimi v zvezi, bi bili taki konflikti izključeni. Potrebni so po podjetjih priznani delavski odbori in disciplinarne komisije, ki bi reševali nastala nesporazumljenja. Toda naša zakonodaja se še ni dvignila do te višine, pa tudi birokracija nima smisla za take reči. Varstvo delavcev. Bag nas varuj, — kaj pa porečejo kapitalisti. Tem se vendar ne sme skriviti lasu.

Da se ne ruši mir, so tu žandarji. Besedolomcev v frakih sicer ne preganjajo, zato pa čuvajo delavce, da se kateri ne zagovori. Sedanja vevška stavka je delo tovarniškega vodstva, zato pa pričakujemo, da bodo oblasti v tem smislu tudi postopale.

Delavstvo je v zavesti pravice, pripravljeno stavkati do skrajnosti, pa je tudi mirno in dostojno ter pri najboljši volji. Trinajst jih je odšlo v Ameriko kot znamenje in pečat dobrohotnosti vodstva vevških papirnic do delavstva.

Grazia Deledda:*) Don Evèno.

Komaj se je pričelo daniti, ko je prišel že Fidele čistiti doktorjevega konja.

Granitni tlak velikega, sivega dvorišča je porosen. Konj razbija, da v pomladanskem jutru podkovini udarci daleč odmevajo. V veliki hiši je še vse mirno; okna so zaprta; a z bližnjega polja se v svežem jutranjem zraku čujejo stoteri glasovi.

Fidele zdeha, zaspan je še in godrnja, ko dela. Mož je blede, suh, hinavsko se smehlja, nosi sardinsko domačo obleko.

Očividno je zelo slabe volje. Ker ni nikogar, ki bi ga poslušal, pa žvižga in kolne ter pripoveduje konju: »Stoj mrcina! Doktor je ukazal, da moraš biti ob štirih zjutraj popolnoma očiščen in osedlan.

Kam li gre don Evèlino? Če bi bilo po moje, naj ga vrag vzame. Vrzi ga iz sedla, ljubček moj, da si zlomi vrat. Li čuješ?

*) Pisateljica Grazia Deledda pripada najmodernejšim italijanskim pisateljicam. Rojena je, kakor sama piše, v malem sardinskem mestu Nuovo. Oče je bil kmet. Mlada deklica je zelo veliko brala. Prvi njen roman »Fior di Sardinia« je objavila v Rimu. V svojih romanih in povestih opisuje svojo sardinsko domovino in sardinske značaje.

Rad bi tako dobro živel, kakor ta-le konj! Kaj li se ti je to noč, Fidele, sanjalo? Obogatel sem, tako sem bil v sanjah bogat, kakor moj gospodar. Kaka sreča, če imaš poslikane preproge in sedem parov črevljev! In oženiti se z Mihelo, gospodovo nečakinjo. Ne, nočem jo, ker je trapasta. Rajši bi vzel debelo hčerko Francesca Roddeda. Mihela je lepša, a je presuha.

Odpre se okno, skozi katero pogleda don Evèno. »Še nisi gotov? Hitro, hitro, Fidele,« pravi doktor!

Fidele se nerodno prikloni in godrnja. Nato gre po lepo vezano pokrivalo iz črnega baržuna. Ob kuhinjskih vratih vidi Mallèno, ki melje kavo.

»Daj mi sedlo,« zakliče dekli!

Ker mu pa dekla pokaže hrbet, gre sam po sedlo.

»O, kakor hitro vidim Mihelo, ji povem, da Mallèna vsako jutro cel pisker kave sama izpije. A Mihela je neumna stvarica, ki ne zna ukazovati in voditi gospodinjstva. Da, da, kdor še ni imel nikdar ničesar v rokah . . .«

Don Evèno, okrajni zdravnik, je poročil bogato ošabno deklico, ki ga seveda ni osrečila, dasi mu je prinesla veliko premoženje in lepo hišo. K sreči je še mlada umrla, možu je vse volila.

Star je bil takrat don Evèno 46 let. Dober zdravnik je bil, učenjak, zelo ugleden mož. Vedel je, kaj da dela. Kmalu, ko mu je umrla že-

na, je zapazil, da dekle kradejo. Hiša potrebuje gospodinjo, ker za gospodinjstvo le ne more sam skrbeti.

Naj se li zopet oženi? Niti ne misli na to. Ženske namreč zaničuje.

Ko mu pa hlapec Fidele nekega dne izda, da nosi ena dekla nesramno njegove srajce in nogovice, da prodaja druga dekla njegovo vino in da mesto prodanega vina vliva v sod vodo, zajezdi don Evèno konja in odjaha. Dva dni se ne vrne. Ko se vrne, sedi v lahkem vozičku lepo, blede mlado deklo, oblečeno v sardinsko obleko. Bila je Mihela, hči uboge doktorjeve sestre, ki je bila v neki drugi vasi omožena.

Posli so takoj znali Mihelino povest. Zaljubila se je v vaškega učitelja, lepega, plavalasega, sentimentalnega mladega moža, ki jo je tudi zasnubil. Najbrže bi jo bil tudi poročil, če bi ne bil don Evèno vsega izkazil. Mihela seveda ni hotela niti slišati, da zapusti dom.

»Neumna trapica ti,« ji je rekla mati, »tisti modrijan ima prav, ko pravi: »Kdor ima kruha, nima zob«. Ali umevaš? Stricu strežejo tri deklo, njegova palača je poslikana.«

»Vem ampak . . .«

»Vse ti lahko zapusti . . .«

»Ne grem ž njim, ne grem,« stoka deklica.

»Ž njim pojdeš, to ti obetam. Če me ne ubogaš, zapodim tvojega ljubčka k vsem vragom. Če pa greš, no, potem je mogoče . . . da . . .«

Nekaj o kupčijah na obroke.

Naše delavstvo silno veliko kupuje na obroke: pohištvo, obleko, blago za obleko, podobne itd. Pri tem se navadno ne ozira, da je pri takih kupčijah gospodarsko prikrajšano, ker trgovec v svojo korist izrabi okolnost, da delavec-kupec ne more kupnine takoj odrajtati. Plačati mora vsako stvar dražje, ne glede na to, da ponavadi dobi pri kupčijah na obroke tudi slabše blago. Zato je delavstvu vsako kupovanje na obroke ali kakor pravijo »na rate« prav odločno odsvetovati. So pa tudi slučaji, kjer si delavec ne more drugače pomagati, kakor da kupi, kar nujno za-se ali za družino rabi, na obroke. V takem slučaju je potrebno, da se kupec-delavec zaveda svojih pravic in dolžnosti iz tega pravnega posla, ki ga imenujemo kupčija na obroke.

Premnogo je bilo zlasti v zadnjem času slučajev, ko so bili delavci pri takih kupčijah oškodovani samo zato, ker niso poznali postavnih določb, ki jih varjejo nasproti prodajalcem. Imamo namreč posebno postavbo z dne 27. aprila 1896 državnega zakonika št. 70, katere namen je gospodarsko slabjšega kupca pri kupčiji na obroke varovati nasproti močnejšemu prodajalcu. Pred to postavbo so dajali agentje prodajalcev na obroke kupcu podpisati postavno veljavno naročilo, s katerim se je kupec obvezal plačevati obroke točno in natančno ob dogovorjenih obrokih, sicer ima prodajalec pravico, ne samo ves ostanek kupnine takoj iztožiti, ampak tudi kupljeno stvar, na kateri si je do popolnega plačila pridržal lastnino, kupcu brez daljnjega odvzeti. To je danes nemogoče, ker je taka določba podpisanega naročila neveljavna. Dalje se je moral kupec podvreči sodišču, katero mu je določil prodajalec. Navadno je bilo tako sodišče za kupca tako izbrano, da se pred njim ni mogel zagovarjati v slučaju tožbe; povečini so si prodajalci izbirali sodišča na Dunaju ali kje v Galiciji in Bukovini, kamor kupec ni mogel iti na razpravo, poleg tega pa tudi ni razumel nemške ali celo poljske tožbe. Tudi to je sedaj odpravljeno, kakor je razvidno iz naše razprave, ki jo objavimo v pravno varstvo delavstva.

Kaj so kupčije na obroke v zmislu postavbe od 27. aprila 1906? Nemško besedilo postavbe imenuje te kupčije »Ratengeschäfte«, kar bi se slovensko reklo »posli na obroke«. Mišljeni so tu seveda »pravni posli«. Po § 1. navedene postavbe so »posli na obroke« kupčije za premične stvari, ki jih sklepa kot prodajalec kak trgovec ali obrtnik v izvrševanju svoje obrti na ta način, da se plačuje kupnina v obrokih in se prodano oziroma kupljeno blago izroči kupcu pred popolnim plačilom kupnine.

Oglejmo si ta paragraf nekoliko natančneje! Gre se za kupčije premičnih stvari: to se pravi, da postavba o poslih na obroke ne velja za kupčijo nepremičnin na primer posestev, hiš

*) Gospod pisatelj, dr. V. P. nas je opozoril, da bi bilo prav, če bi delavstvo v dvomljivih pravnih zadevah poprašalo za svet uredništvo »Našo Moč«. Ker je bil tako ljubeznjiv in obljubil, da hoče sam rešiti stavljen vprašanja, otvorimo v našem listu tudi pravovarstveni oddelek, v katerem bo dr. V. P. odgovarjal na stavljen vprašanja.

Učitelj je bil na počitnicah. Mihela je šla s stricom in je upala, da ga poroči, če tudi stričevo bogastvo podeduje.

Don Evèno je pa še tudi čisto odkrito povedal: »Nočem jeze v hiši. Če hoče biti Mihela vestna gospodinja, brez trme in sitnosti, dobro! Drugače...«

»Če bo trmasta, jo trma mine,« zagotavlja mati.

In Mihela spravi svoje srajce in jopice v veliko košaro. Dom zapusti z mrtvim, ubitim srcem.

Ko biva v veliki, gosposki hiši Don Evèna s poslikanimi oboki, s sobami, ki so preprežene dragocenih snovi in okrašene z dragimi slikami in z blesketajočim tlakom, se pa vpraša plakaje: »Je-li to sreča?«

Ko pa koraka po mehkih preprogah, pazno posluša, a ne čuje niti lastnih korakov in zdi se ji, da je umrla.

Pa še bolj blede in se suši; koža je prozorna, oči so črno obrobene.

A kmalu ji gre bolje. S svojim ljubčkom si dopisujeta in upa nanj. Je-li to don Evènu znano? Fidele misli, da ne, ker Fidele ve celo povest.

× × ×

Stric in nečakinja sta strašna samoljubneža. Lastna korist ju je spravila skupaj, ni

itd. Predmet kupčije je torej lahko samo kaka premična stvar zlasti tudi na primer srečko, vrednostni papirji in dr.

Kedo je prodajalec, kedo kupec pri takem poslu? Postava pravi, da mora biti prodajalec kak trgovec ali obrtnik, o kupcu pa ničesar ne govori, iz česar sledi, da varje ta postavba vsakogar, naj si bo tega ali onega stanu, samo če kupi na obroke. Prodajalec mora torej biti trgovec ali obrtnik: to se pravi, če tisti, ki kako premično stvar na obroke proda, ni trgovec ali obrtnik, potem ne velja v tem slučaju postavba z dne 27. aprila 1896 s svojimi določbami, ki jih navajamo spodaj. Ako na primer proda delavec svojemu tovarišu kako stvar na obroke, potem veljajo za tako kupčijo navadne določbe državlanskega zakonika, ki so veljavne pred izdajanjem gorenje postavbe tudi za trgovce in obrtnike. Mnogokrat se trgovci poslužujejo med delavci takozvanih prekupev; ti prekupci sicer v svojem imenu, a na račun trgovca prodajajo blago delavcem. Na take stalne prekuppe, kakoršnih je po naših tovarnah precej, se tudi razteza veljavnost postavbe od 27. aprila 1906. Oni sicer niso obrtni oblasti naznanjeni trgovci, vendar je pa tako stalno prodajanje ravno tako trgovanje po zmislu postavbe, kakor če bi bili oblastvu naznanjeni in bi meli svoje redne trgovine.

»Kupnina se mora plačevati v obrokih« — pravi nadalje naš paragraf. Kakšni naj bodo ti obroki, o tem postavba molči, tudi ne omejuje, na koliko obrokov se naj prodaja. Iz tega sledi, da so ti obroki lahko manjši ali večji, enaki ali neenaki in da jih je lahko poljubno število. Vendar pravi neka razsodba najvišjega sodišča, da morajo biti obroki določeni bodisi s številkami, bodisi razmerno po delih kupnine. Povedati se mora tedaj da bo kupec plačal, recimo kupnino po 150 K, ali s številkami na pr. prvi mesec 30 K, potem pa vsaki mesec po 10 K do popolnega izplačila, ali pa da bo plačal kupnino v toliko in toliko enakih delih do popolnega izplačila. Ako se pri kupčiji ne določi višine obroka ne tako ne tako, ampak se samo reče: »To prodam na obroke«, potem ne pride naša postavba do veljave, ker to ni prava kupčija na obroke.

Bistvo naše kupčije je končno, da se kupljena stvar izroči kupcu pred popolnim plačilom. Postava hoče namreč varovati samo tiste, ki kako stvar nujno rabijo, a je radi visokosti kupnine ne morejo takoj plačati in dobiti, tako da jih prodajalec lahko izkorišča. Kjer pa prodajalec vidi, da kupec (na obroke) lahko čaka na kupljeno stvar, dokler ni popolnoma plačana, tam seveda kupcu ne bo mogel staviti slabih pogojev, ker se kupec v takem slučaju ne bo dal izrabljati v svojo škodo.

Potem ko smo predelali vse bistven značke kupčije na obroke, preidemo do onih postavnih določb, ki naj kupca varjejo pred strogimi ali izkoriščevalnimi pogoji prodajalca. Največkrat se zgodi, da kupec tega, kar je prodajalcu obljubil, ne more izpolniti, ali dogovorjenih obrokov sploh ne more plačati ali pa jih ne more odrajtati točno ob dogovorjenem času. Za ta slučaj si izgovori prodajalec pravico, da od pogodbe odstopi, to se pravi prodajalec sme prodano oziroma kupljeno stvar nazaj vzeti. Kakšne pravice ima v tem položaju kupec do tega, kar je že na račun plačal? Najprej sme terjati od prodajalca vračilo plačane

niti sledi kake prijaznosti ali ljubezni do bližnjega.

Začetkoma sta še celo eden na drugega nevoljna. Don Evèno zaničuje ženske, njegova nečakinja spada tudi zaničevanemu velikemu kupcu, pravila o izjemah pa doktor ne priznava. Mihela pa misli na svoje kdo si ga vedi kako dolgo preprečene sanje in kadar je slabe volje, pač še oddaleč ne mara za strica.

Ko dobi neko pismo, sklene: Svojo dolžnost storim. Čuvati mu hočem hišo, biti pozorna na vse; svoje bodočnosti pa za to ne žrtvujem.

Odgovorila je na pismo.

Fidele sicer sodi, da je Mihela neumna, a vitka deklica stričevo hišo zelo dobro čuva.

Izgleda sicer nežno, a njene mišice so je klene. Male ročice skrbno zapirajo vrata in omare, njene temne oči vse vidijo.

Stara je zdaj dvajset let. Redkokdaj se smeji. Ukazuje določno, a uljudno. Mirno in tiho živi.

Doktorjeve sosedinje trajno opazujejo okna »palače«, a novo gospodinjjo le redkokdaj vidijo.

Odkar je tu, se šipe lesketajo, vedno sveže oprane preproge okna vedno zagrinjajo, dekle nič več ne kriče. Kaj li dela Mihela ves dan? Sosedje si tega niti predstavljati ne morejo in opazujejo brezuspešno svitla, zaprta okna.

(Dalje prih.)

kupnine, kolikor je že odplačal, toliko mu mora prodajalec vrniti. Neko zelo važno določbo ima postavba glede are, ker pravi, da je dolžan prodajalec kupcu vrniti celo aro. Na v a d n o ara zapade v korist prodajalcu, če kupec noče ali ne more plačati ali se kupčije držati, pri kupčijah na obroke, pa ara nikdar ne zapade. Poleg že plačane delne kupnine (seveda tudi are) mora prodajalec, če od kupčije odstopi odstopi, šteti kupcu še 5 odstotkov postavne obresti od vsakega posameznega zneska in sicer od dne plačanega obroka ali are do dne vračila. Temu nasproti je pa dolžan kupec prodajalcu vrniti kupljeno stvar. Ker je prodajalec dolžan kupcu vrniti ves sprejeti denar z obrestmi vred, zato sme prodajalec od kupca terjati, da mu da neko odškonino za rabo kupljene stvari, mora pa tudi prodajalec odškodovati, za vsako pokvaro. Vzemimo primer: Delavec kupi na obroke stensko uro za 60 K, are da 10 K, ostalih 50 kron pa obljubi plačati v mesečnih obrokih po 5 K. Za Svečnico je plačal aro in uro prejel, prvi obrok zapade torej 1. marca, drugi 1. aprila itd. Prvi obrok kupec še plača, drugega pa že ne more več, enako ne tretjega in daljnih. Prodajalec, ki si je pridržal lastnino na uri, pride 2. maja h kupcu in mu pove, da od kupčije odstopi, vsled česar hoče uro nazaj. Kupec mu jo mora dati, toda le proti temu, da mu vrne prodajalec aro in prvi obrok, skupaj tedaj 15 K. Najbolje je, če se prodajalec in kupec glede obresti in odškodnine za rabo ure od Svečnice do maja domenita tako, da sta »drug od drugega«, ako pa to ne gre, treba je obresti do vinarja izračunati in preudariti, kolikšna naj bo odškodnina za rabo ure. Ta odškodnina redno ne more biti večja kot so 50stotne obresti od prave vrednosti ure. Pri tem seveda vedno mislimo, da kupec ure ni pokvaril. Če je ura pokvarjena, mora prodajalcu toliko doplačati, kolikor stane redno popravilo.

Utegne se pripetiti, da si prodajalec izpogodi, da mu mora kupec pustiti plačano aro in oboke kot odškodnino za rabo predmeta — v našem slučaju ure. X: Tak odgovor je neveljaven. Tudi če bi se bil delavec pismeno zavezal, da vse plačane obroke prepusti prodajalcu kot odškodnino za rabo, ako ne bi mogel ali ne hotel naprej plačevati, je taka zaveza neveljavna. A ne samo to je neveljavno, nego pravi postavba, da je za kupca vsaka naprej dana obljuba glede odškodnine za rabo kupljene stvari neobvezna. Ne drži tudi na primer dogovor, da obdrži prodajalec četrtno prejetih zneskov kot odškodnino ali na primer po 20 vln. na mesec.

Prišli so pa prodajalci na neko drugo »finto«, da si zagotovijo visoko odškodnino za rabo na obroke prodane stvari. Ker vedo, da pri kupni pogodbi postavba izrecno prepoveduje vsak dogovor o prihodnji odškodnini, so si izmislili to-le: Pridejo k delavcu, pa mu ponudijo pohištvo v nakup na obroke. Ko je vse dogovorjeno — kupnina in mesečni obroki —, pravijo: Naredimo pogodbo tako-le: Jaz ti dam opravo za tri leta v najem. Najemnina mi boš plačeval mesečno recimo 10 K. Ako boš točno plačeval vsa tri leta, postanejo kupljeni predmeti tvoja last, ako pa ne boš plačeval točno, smem najemno pogodbo razdreti in ti v najem dane stvari odvzeti. Če bi bila to res prava najemna pogodba, bi smel vse stvari nazaj vzeti ter sprejeta plačila obdržati kot najemnino, ker pa se je pravzaprav le kupna pogodba v to obliko skrila, je prodajalec dolžan s to takozvano »najemnino« ravno tako postopati kakor s pravo resnično kupnino, to je dati jo mora z obrestmi vred nazaj.

Nekateri trgovci si pri kupčiji na obroke izgovorijo pravico, terjati takoj vso ostalo dolžno kupnino, če kupec ne drži točno obljubljenih obrokov. Tak dogovor je sicer dopusten, a postavba določa, kako in kedaj sme prodajalec svojo pravico izvrševati. Vso ostalo kupnino sme vsled nedržanja obrokov prodajalec zahtevati le tedaj, če je kupec z dvema zaporednima obrokom tako v zamudi, da doseže zaostali znesek višino dveh izpogojenih obrokov. — Za primer ostanimo pri gorenjem slučaju z uro. Kupec je plačal obrok meseca marca, aprilovega in majevega pa ne more plačati. Prodajalec si je sicer izgovoril, da sme vso ostalo kupnino — tukaj torej ostalih 35 K — zahtevati takoj, če kupec 1. aprila ne plača, postavba pa pravi, da mora počakati do 1. maja, da zapade še drugi obrok. Ako tudi tega kupec ne plača, tedaj šele sme prodajalec zahtevati vso ostalo kupnino in šele tedaj izgubi kupec pravico odplačevati kupnino v obrokih. — Druga primera: Kupec plača 1. aprila namesto obljubljenih 5 K, samo 3 K, ki jih prodajalec sprejme. Enako plača tudi 1. maja samo 3 K. Čeravno kupec dveh zaporednih obrokov v celoti ni plačal, ne more še kupec vse ostale kupnine takoj terjati, ker sme to storiti šele tedaj, če je kupec v za-

ostanku s celima dvema zaporednima obrokom, to je z 10 K ali kakor smo gori rekli, »z dvema zaporednima obrokom« tako, da doseže zaostali znesek višino dveh izpogojenih obrokov.

Popolnoma nedopustno je, da bi si prodajalec v slučaju nedržanja obrokov izgovoril pravico takojšnjega terjanja ostale kupnine in že pravico odstopiti od pogodbe. Samo eno sme: ali eno ali drugo. Vsak temu nasproten dogovor je neveljaven.

Kar smo doslej povedali o prodajalčevi pravici glede odstopa od kupčije, isto velja tudi o njegovi pravici, si pridržati lastnino prodanih in izročenih stvarih do popolnega poplačila. Lastninsko pravico si sicer sme pridržati, a ne izvrševati obenem z izterjanjem vse ostale kupnine, seveda v slučaju, če kupec dogovorjenih obrokov ne drži. Oboje skupaj ni dopustno, nego samo eno ali samo drugo.

Navadne kupčije se lahko razdro, če je prodajalec več kot za polovico preceno prodal, pa tudi, če je kupec stvar dvakrat preplačal. Da bi pri kupčiji na obroke prodajalec preceno prodal, na to ni misliti, pač pa se prav rado dogaja, da kupcu stvar dvakrat preračuni, kar se navadno šele tedaj izkaže, ko kupec stvar v roke dobi; pri kupčiji ali pri dogovoru prodajalec svoje blago kot silno vredno hvali, pri pošiljavi na to pozabi. Ako je torej kupec nad polovico prikrajšan pri kupčiji na obroke, mu že navadna postava pomaga, da pogodbo lahko razdro. Naša postava iz leta 1896. ga pa varje pred prodajalcem, ki hoče kupcu to pravico iz rok iztrgati. Da vzdrži kupčijo tudi pri stvarih, ki so od kupca dvakrat preplačane, se poslužijo prodajalci neke opazke v pogodbi, ki se glasi: »Kupec se odpove pravici razdirati to naročilo zaradi morebitnega prikrajšanja nad polovico prave vrednosti.« Do naše postave leta 1896. so bile take opazke veljavne in za kupca obvezne, tako da ni mogel kupčije razdreti in naj je bil še tako prikrajšan in oškodovan, ako je podpisal naročilo, ki je imelo gorenjo opazko. Danes pa velja določba: Če se pri kupčijah na obroke kupec odpove pravici, razdirati ali izpodbijati pogodbo zaradi prikrajšanja prave vrednosti, je taka odpoved neveljavna, z drugimi besedami: Ako se čuti kupec nad polovico prave vrednosti prikrajšanega, lahko v vsakem slučaju pogodbo izpodbija, če tudi se je tej pravici odrekal.

Koliko časa se te pravice razdiranja pogodbe kupec lahko posluži? Postava pravi: tri leta. Ako bi prodajalec od kupca zahteval, da se določi krajši čas za izvrševanje te pravice, je vsak tozadevni dogovor neveljaven, ker je skrajšanje tega roka sploh nedopustno.

Pri marsikateri stvari se šele čez nekaj časa pokažejo napake in pomanjkljivosti. Prodajalec vse mogoče obeta, ko prodaja, samo da kupca pregovori. Ko pa prinese pošta pošiljatev, vsega manjka. V takem slučaju kupec najbolje stori, če takoj prodajalcu piše, da stvari ne prevzame in ne plača. To je seveda priprosto in lahek slučaj. Kaj pa, če se napake izkažejo šele čez mesec dni ali še pozneje? Pri navadnih kupčijah se more pomanjkljivosti in napake grajati in iz njih svoje pravice izvajati samo pol leta po kupčiji. Pri naših kupčijah pa se to lahko stori tudi še po poteku polletnega roka in sicer toliko časa, dokler stvar ni popolnoma plačana. Po popolnem izplačilu je pa tudi tu vsak ugovor nemogoč.

Vzemimo slučaj: Delavec kupi na obroke zlato uro za 120 K. Čudna je ta primera, a znano nam je, da delavci tudi zlate ure kupujejo, ker jih dobijo na obroke. Prodajalec mu zagotovi, da sta zunanj in notranji pokrov zlata in da tečejo kolesca v 15 rubinih. Odplačuje se ura v 12 mesečnih obrokih po 10 K. Tako se glasi kupčija.

Ko delavec dobi uro, je je silno vesel in mu niti na misel ne pride dvomiti, da je vse res, kar mu je prodajalec zagotovil, zato se ne potruji, da bi notranji pokrov natančno pregledal ali dal rubine po kakem urarju prešteti. In tako plačuje mesečne obroke skozi 7 mesecev. Tedaj ga pa opozori prijatelj, da notranji pokrov ni zlat, ker ima napisano »Metall« in da kolesje ne teče v več kot 10 rubinih. To ga razjezi, da preneha s plačili. Prodajalec seveda po preteku dveh mesecev vloži tožbo na plačilo ostale kupnine v znesku 50 K. Kaj bo pri obravnavi? Kupec mora iti na sodišče in tam ugovarjati, da tolike kupnine ne plača, ker ura nima teh lastnosti, ki jih je prodajalec obljubil. Potem je sodnikova dolžnost, da toženca postavno varje in se na ta ugovor ozira. Ako bi bila to navadna kupčija, bi sodnik moral tak ugovor zavrniti, ker je prišel na dan šele po poteku pol leta.

Mnogokrat se pripeti, da je delavec nekoliko malomaren in ne pazi natančno na sodna

vabila, misleč, da je vseeno, četudi par minut pozneje pride k obravnavi. V takem slučaju ga seveda tožnik kontumacira: obsojen je, ker je prišel prekasno ali ker je od obravnave sploh izostal. Kako pomagati? Ura je vsaj za 30 K manj vredna, kakor je kupljena, on pa je plačal že 70 K in je sedaj kontumačno obsojen še na 50 K? Tudi v tem slučaju pomaga naša postava delavcu, ker lahko z novo tožbo zahteva znižanje kupnine ne samo takoj po obsodbi, ampak tudi še pozneje, ko ga že znabiti rubijo in sicer toliko časa, dokler ni prodajalec prišel do popolnega plačila. Tako tožbo morajo na zahtevo delavca skupno pri sodišču vzeti na zapisnik ali protokol.

Že gori smo omenjali, kako prodajalec ob kupčiji vse mogoče obljubljuje, na kar po kupčiji pozabi. Pozabi pa tudi na svoje obljube pri zapisanju pogodbe ali naročila. Navadno ima prodajalec v rokah že tiskano naročilo, v katero zapiše samo ime kupca, kupljeno stvar, dogovorjeno kupnino in obroke. Tako izpolnjeno naročilo da kupcu v podpis. V 999 slučajih izmed 1000 kupec ne prebere, kaj podpiše in tako tudi ne opazi, da pogodba ali naročilo o marsičem molči, o čemer je prodajalec ravnokar govoril. Na to pride navadno šele pozneje, ko vidi, da ni tega ali takega blaga dobil, kakršno je kupil. Občni državljanski zakonik pravi v § 887., da se na ustmene dogovore pri kupčijah ni ozirati, če so v nasprotju z zapisano pogodbo. Zapisana pogodba je pri nas naročilo. Naše ljudstvo govori o tej postavi določbi: »Kar ni zapisano, to ne velja!«

Pri kupčijah na obroke imamo tudi od te določbe izjemo. Tukaj se mora namreč v slučaju pravde sodnik ozirati ne samo na to, kar je zapisano, ampak tudi na to, kar se je govorilo pri kupčiji, čeravno bi bil ustmen dogovor nasproten temu, kar se je zapisalo v naročilnem listku. Stvar kupca je seveda, da sodišču ta dogovor dokaže, zato naj nikar ne sklepa kupčije na obroke brez prič, nikar na štiri oči, ampak vedno pred dobrimi, zanesljivimi pričami. Pošten prodajalec vendar ne more imeti nič proti temu, če dogovor tudi priče slišijo! Dobre priče so seveda tudi domači ljudje, če si le dogovor dobro zapomnijo, da ga lahko odločno pred sodiščem izpričajo.

Že v začetku smo omenjali, da so prodajalci na obroke klicali kupce pred kako sodišče na Dunaju, ali kje v Galiciji in Bukovini, kjer se niso mogli braniti. Z ozirom na to pravi § postave od 27. aprila 1896., da se nobenega kupca iz kupčije na obroke ne more klicati pred sodišče, kakor pred ono, kjer ima kupec svoje bivališče. Če na primer stanuje kupec v Št. Vidu nad Ljubljano, more se ga klicati samo pred sodišče v Ljubljani, če stanuje na Jesenicah, se ga more pozvati samo na sodišče v Kranjski gori itd. Tudi ko bi se kupec izrecno s svojim lastnoročnim podpisom podvrget kakemu drugemu sodišču, je to neveljavno. Ta neveljavnost traja do eksekutivne prodaje kupčevih premičnin.

Primera: Delavec z Jesenic kupi na obroke pohištvo od trgovca v Ljubljani in mu podpiše pogodbo, da se za slučaj tožbe podvrže ljubljanskim sodiščem. Ker dogovorjenih obrokov ne plača, ga ljubljanski trgovec toži pred sodiščem v Ljubljani, kamor delavec - kupec sploh ne pride. Zato se proti njemu izda kontumačna sodba, s katero se mu naloži, da mora plačati ostanek kupnine v 14 dneh, sicer se ga zarubi. Kakor se ni delavec zmenil za tožbo, tako se tudi za sodbo ne briga, vsled česar ga čez kakih 14 dni ali tri tedne pridejo zarubit, in sicer od sodišča v Kranjski gori. Ker še vedno ne plača, določi sodišče dan za dražbo. Do tega dne, to je do dne dražbe, lahko delavec - kupec zahteva razveljavljenje sodbe in vseh eksekucijskih korakov, ker se ga je tožilo in obsodilo pred ljubljanskim namesto pred kranjsko - gorskim sodiščem. To zahtevo dá lahko pri svojem sodišču v Kranjski gori na protokol.

Seveda tako ne bo postopal skrben delavec, kajti najpravičnejše je, da se delavec takoj na tožbo oglasi pri sodišču v Ljubljani točno ob uri, ki je določena za obravnavo in tamkaj pove, da bi se ga moralo tožiti le pred sodiščem v Kranjski gori. V tem slučaju bo sodnik tožbo ljubljanskega trgovca odbil in mu povrh tega naložil, da mora delavcu povrniti stroške, ker je prišel v Ljubljano k obravnavi.

Za varstvo kupca imamo konečno še neko prav važno določbo: Postava pravi namreč, da mora prodajalec kupcu brezplačno izročiti natančen prepis naročila ali naročilnega listka. Najbolje je, če kupec zahteva prepis naročilnega listka precej pri kupčiji in takoj pregleda, če je tako zapisano, kakor dogovorjeno. Ako ni, naj ugovarja in zahteva popraviljenje naročila. Tak prepis pa je dolžan dati prodajalec le tedaj, ako je kupec naročilni list, ki ga v tem slučaju

imenujemo »pogodbo«, podpisal. To, kar si prodajalec sam zapiše, ne da bi dal kupcu v podpis, ni pogodba in ne more kupec zahtevati prepisa tega »zaznamka«. Le v slučaju podpisa mora dobiti kupec prepis tega, kar je podpisal. Prodajalec mora po besedilu postave sam od sebe skrbeti, da dobi kupec v roke prepis naj-pozneje takrat, ko prevzame kupljeno blago. Ni treba, da bi kupec prepis zahteval, dobiti ga mora brez poziva. Kazni do 100 K zapade oni prodajalec, ki se te postavne določbe ne drži. Postavodajalec je namreč veliko važnost polagal na to, da se kupec lahko vsak trenutek iz prepisa pogodbe prepriča, kaj so njegove pravice in dolžnosti iz kupčije.

To so glavne določbe postave o kupčijah na obroke, katerih naj bi se naše delavstvo ogibalo; kjer se pa kupčije vendar le sklepajo, tam naj delavstvo pozna dobro, kaj mu postava nalaga kot dolžnost, ve pa naj tudi, katere pravice mu daje!

Med brati in sestrami.

Iz Idrije. M. Ivana Oswald je napravila na Dunaju težki izpit za voditeljico gospodinjske šole. Ker ustanavljajo sedaj praktične šole, so sestavili tudi posebno komisijo, ki izprašuje več dni pismeno in ustmeno, teoretično in praktično ono, ki bi bila rada stalno nastavljena na taki šoli. Naša uršulinka Ivana je ravno 50. leto izpolnila, ko je težko skušnjo 9 dni delala. Koliko vztrajnosti v tej starosti je morala imeti, da se je pripravljala za izpit, katerega so do sedaj le 3 druge na Kranjskem dovršile! — Najbrž, da bode »Slovenski Narod« še pisal, kako so nune nekvalificirane in nezmožne za pouk. — »Zarja« poroča o Gostinčarjevem shodu po svoje in se ji čudno zdi, da gospod poslanec ni odgovarjal na izvajanja sodruga Tokana. Kaj pa hoče odgovarjati na take že tolikokrat pogrete fraze. Nekateri so mu že med govorom odgovarjali, drugi posmehovali, tretji pa se nalašč modro držali, da bi ne žalili gosta, ki trdi, da tobak in meso sta enako potrebna za delavca. Poznamo že več let znano maniro demokratov, ki vsako stvar drugače zasučejo, kakor jo kateri govornik razlaga. Da se pri tem ravnanju včasih sami vrežejo, menda še sami ne zaznajo, ker jih je navađa čez vse zabavljati, vse ovreči, kar kdo trdi, preveč omamila. Zato je že marsikateri iz shoda izostal, ako je le slutil, da bodo tudi rdeči sodrugi prišli. Studi se nam poslušati eno in isto zabavljanje, in pri shodih socialnih demokratov je isto. Tudi njih pristaši ne marajo na zborovanje, češ saj že naprej vemo, kaj se bode govorilo. »Zarja« pa seve, mora poročati, da njili sodrug imenitno govori. Naj ima le tolažbo! — Oliko mladih naprednjakov je pokazal tehnik na visoki šoli v Pragi naš France Novak, brat znanega Julčeta, mestnega tajnika. Zgodaj na jutro je šel poslanec Gostinčar na Vojsko s tremi spremljevalci. Sreča ga visokošolec Novak in pozdravi z »metla«. Gostinčar se obrne in vpraša, kdo je ta fante, ki se tako zgodaj in na tak fin način predstavlja. Spremljevalec Gostinčarjev pove, da je ta olikan gospod visokošolec. Novak se je zavedel, da se je napak predstavil ter je popravil z besedo »šema«. No, s šemo nima rad kedo kaj opraviti, zato so Gostinčar in spremljevalci mirno odšli naprej, Novak si je pa pomagal, da je prišel domu, najbrž v posteljo. — Kaj ne, to je olika?! In ta gospodek moleduje za mestno podporo in jo tudi vživa od volilcev Gostinčarjevih. Se li zaveda svoje okorne neolikanosti in nehvaležnosti?

Splošna priljubljenost

preizkušenega : Franckovega : kavinega pridatka* pripisati je njegovi nedosežni izdatnosti v jedru, okusu in barvi.

* s kavinim mlinčkom

**Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!**

Denarni promet
I. 1911. čez 82 milijonov K.
Stanje vlog čez 22 milijonov K.
Lastna glavica
■ K 704.939.27. ■

Ljudska
posojilnica

registr. zadruga z neomenjeno zavezo
Miklošičeva cesta 6
pritličje v lastni hiši nasproti
hotela „Union“ za franč. cerkvijo
prejema

hranilne vloge

vsak delavnik od 8. ure zjutraj do 1 ure
pop. terjih obrestuje **4 1/2 %** brez
po kakega odbitka,
tako da prejme vložnik od vsakih
100 kron čistih 4.50 na leto.
Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotov denar, ne da
bi se njih obrestovanje kaj prekinilo. Za nalaganje po
pošti so poštne-hranilnične položnice na razpolago.

Fran Povše, komercialni svetnik, vodja, gra-
ščak, drž. in dež. posl. predsednik; Josip Šiška,
stolni kanonik, podpred.; Odborniki: Anton
Belec, posest., podj. in trg. v St. Vidu n. Lj.; Dr.
Josip Dermastia; Anton Kobl, pos. in trg., Breg
pri Borovni; Karol Kauschegg, velepos. v Ljub-
ljani; Matija Kolar, stolni dekan v Ljubljani;
Ivan Kregar, svetnik trg. in obrt. zbor. in hišni
posest. v Ljubljani; Fran Leskovic, hišni posest.
in blag. „Ljudske posojil.“; Ivan Pollak ml., tov.;
Karol Pollak, tovarnar in posestnik v Ljubljani;
Gregor Šlibar, župnik v Rudniku.

Priporočajte povsod „Našo Moč“!

AUSTRO-AMERICANA

Potniki v Ameriko
Najboljša, najsigurnejša
prilika za štedenje!
Simona Hmetek
v Ljubljani Kolodvorske ulice 28.
Vsakovrstna Pojasnila dajo se brezplačno.

Priporočamo domačo trgovino z oblekami
Maček & Komp.
Franca Josipa cesta št. 3.
Založniki c. kr. priv. južne železnice.
Solidna postrežba! Znižane cene!

Bogata zaloga ženskih ročnih del in
zraven spadajočih potrebščin.

F. Meršol, LJUBLJANA
Mestni trg št. 18.
Trgovina z modnim in drobnim blagom.

Velika izbor vezenin, čipk, rokavic, nogavic,
otroške obleke in perila, pasov, predpasnikov,
žepnih robcev, ovratnikov, zavrtnic, volne,
bombaža, sukanca itd.

Predtiskanje in vezenje monogramov
in vsakovrstnih drugih risb.

ANT. BAJEC, Ljubljana
cvetlični salon p. Trančo 2, vrtnarija Tržaška c. 34
izdeluje šopke, vence, trakove z napisi. To-
varniška zaloga vencev, prepariranih in
umetnih rastlin in cvetlic.
Zunanja naročila z obratno pošto. Brzjavi: Bajec, Ljubljana

Gričar & Mejač
Ljubljana, Prešernova ulica 9
priporočata svojo največjo zalogo
izgotovljenih oblek za gospode, dečke
in otroke.
Novosti v konfekciji za dame.

I. VECCHIET
urar in draguljar, Ljubljana
Šelenburgova ulica 7, nasproti glavne
pošte.
Sprejema popravila, izvršuje zlatarska dela
po naročilu. Kupuje ali zamenja z novimi
predmeti staro zlato in srebro, brilante, dija-
mante in druge bisere. — Zaloga precizij-
skih žepnih ur. — Postrežba točna in solidna.

**Dežnike in
solnčnike**
domačega izdelka
najboljše kakovosti, pri-
poročata po najnižji ceni
slavnemu občinstvu

Josip Vidmar, tovarna dežnikov, Ljubljana Pred škofijo št. 19.
— Stari trg št. 4. — Prešernova ulica št. 4.
Popravila se izvršujejo točno in ceno.

Iv. Buggenig, sodarski mojster
Ljubljana, Cesta
na Rudolfovo že-
leznico št. 5.
Priporočata svojo veliko zalogo sodov. Prezema tudi vsa v
zalogo vsakovrstnih njegovih strokov. njeno stroko spada-
joča dela po najnižjih cenah. Solidno delo. Točna postrežba.

Ivan Jax in sin v Ljubljani,
Dunajska cesta 17
priporočata svojo bogato zalogo raznovrstnih
vozniških koles in
šivalnih strojev
za rodbino in obrt.

A. Lukič
Slovenska
konfekcijska trgovina
za gospode, dame, dečke, deklice.
Ljubljana
Pred škofijo 19.

Lekarna „Pri Kroni“ Mr. Ph. A. Bohinc
Ljubljana, Rimska cesta št. 24.
Priporočajo se sledeča zdravila:
Balzam proti želodčnim bolečinam, steklenica 20 v.
Kaplje za želodec, izvrstno, krepljeno in slast do jedi pospe-
šujoče sredstvo, steklenica 40 v.
Kaplje zoper želodčni krč, steklenica 50 v.
Posipalni prašek, proti ognjivanju otrok in proti potenju nog,
steklenica 50 v.
Ribje olje, steklenica 1 krono in 2 kroni.
Salicilni kolodij, za odstranitev kurjih oces in trde kože, ste-
klenica 70 v.
„Sladin“ za otroke skatlja 50 v.
Tinktura za želodec, odvajalno in želodec krepljeno sredstvo
steklenica 20 v.
Trpotčev sok, izvrstno pripomoček proti kašlju, stekl. 1 krono.
Železnato vino, steklenica 2 kroni 60 v. in 4 krono 80 v.

A. Žibert, Ljubljana
Prešernova ulica
:: priporočata svojo ::
veliko zalogo čevljev
:: domačega izdelka ::

**Agitirajte za naše časopise, po-
sebno za del. list „Našo Moč“.**

Pozor slovenska delavska društva!

Kupujte svoje potrebščine pri znani in pri-
poročljivi domači manufakturni trgovini

JANKO ČEŠNIK
(Pri Češniku) LJUBLJANA
Lingarjeva ulica - Štritarjeva ulica
v kateri dobite vedno v veliki izbiri naj-
novejše blago za ženske in moška oblačila.

Postrežba poštena in zanesljiva.

Edina in najkrajša črta v Ameriko!
Samo 6 dni!
Havre
New-York
francoska prekomorska družba
Veljavne vožnje liste (Sifkarte) za francosko linijo čez Havre,
ter liste za povratek iz Amerike v domovino in brezplačna
pojasnila, daje samo **ED. ŠMARDA**
oblastveno potrjena potovalna pisarna v Ljubljani, Dunajska
cesta št. 18 v novi hiši „Kmetijske posojilnice“ nasproti gostilne
pri „Figovcu“.

**Spominjajte se pri vseh prireditvah,
pri vseh veselih in žalostnih dogod-
kih „Slovenske Straže!“**

TEOD. KORN
pokrivalce streh in klepar, vpeljalec strelododov ter instalater
vodovodov, LJUBLJANA, POLJANSKA CESTA 8.
Priporočata se za izvrševanje vsakovrstnih kleparskih del ter pokrivanje
streh z angleškim, francoskim in tuzemskim škrljem z asbest-ce-
mentnim škrljem (Eternit) patent Hartschek z izbočno in ploščato
opeko, lesno-cementno in strešno opeko. Vsa stavbinska in galar-
terijska kleparska dela v priznani solidni izvršitvi.